

**Ilmiy amaliy
jurnal
№ 1 (03)
2026**

**YANGI
O'ZBEKISTON
IQTISODIYOTI**

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali 1-son 2026 yil*

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI
O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI**

YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI

1

ISBN 978-9943-5256-3-4

Toshkent – 2026

MUNDARIJA

Tursunov A.M. O‘zbekiston elektroenergetikasini rivojlantirishda innovatsion texnologiyalar va “Yashil” energetikaning o‘rni.....	7
Abdulazizov A.A. Raqamlashtirish sharoitida energetika sanoati korxonalarining barqaror rivojlanish omillari.....	11
Jurayev D.A. Электротехника sanoati korxonalarida ishlab chiqarish jarayoniga taʼsir etuvchi omillar.....	15
Suyarov Sh.S. Konchilik sanoati korxonalarida resurs salohiyatidan samarali foydalanish.....	18
Кариева Л.С. Энергетика sanoati korxonalarining ishlab chiqarish samaradorligini oshirish yo‘llari.....	21
Axtamov A.U. Aksionerlik jamiyatlarida korporativ boshqaruvning moliyaviy samaradorlikka taʼsiri xususida.....	25
Гафуров А.Б. Значение цифровой трансформации управления образованием в высших учебных заведениях.....	29
Абиткариев А.М. Значение развития человеческого капитала и стимулирования трудовой деятельности.....	33
Abdullayev D.G’. Intellektual kapital: tushunchasi, mazmuni va taraqqiyoti.....	37
Abdullayev M.G’. Xodimlarning professional rivojlanishini baholash usullari.....	42
Isakov A.Y. Tadbirkorlik sub’yektlarida raqobat ustunliklarini shakllantirishning asosiy omillari.....	46
Ashurova G.N. Charm poyabzal sanoatining xom-ashyo ishlab chiqarish va uning zahira resurslari.....	52
Yo‘ldosheva M.F. O‘zbekistonda davlat budjeti daromad va xarajatlarining tarkibi va ularning statistik tahlili.....	56
Қулматов А.А. Кичик бизнес ва хусусий тadbirkorlikni mintaqalarda qo‘llab-quvvatlash mexanizmlari.....	61
Babayev A.N. Yoshlar bandligini taʼminlashni boshqarishning nazariy-metodologik asoslari va institutsional mexanizmlari.....	67
Sharipov H.A. Oilaviy tadbirkorlikning iqtisodiy mazmuni va xo‘jalik yuritish shakli sifatidagi o‘ziga xos belgilari.....	71
Турдиева Я. Анализ коррупционных рисков в системе гчп в сфере дошкольного образования.....	75
Vaxidov A.K. Personalni tanlash va ishga yollashning xorijiy tajribalari.....	78
Gaymatova D.G’. Biznes faoliyatini samaradorligini oshirishda iqtisodiy-matematik tahlil.....	83
Pardayev E.E. Xizmat ko‘rsatish jarayonlarini boshqarishda raqamli texnologiyalarning iqtisodiy samaradorligi.....	87
Ibragimova S.A., Muradov Sh.D. Aksiyadorlik jamiyatlari boshqaruvida innovatsion usullarni joriy etishning zamonaviy tendensiyalari.....	91
Адилов Б.Б. Социальные услуги в Республике Узбекистан: современное состояние, проблемы и перспективы развития.....	96
Yoqubova Z.T. Tarkibiy o‘zgarishlar va iqtisodiy o‘sish o‘rtasidagi mutanosiblikni taʼminlashning konseptual asoslari.....	101
Saidaxmedova N.I., Aripov A.S. Oliy taʼlim tashkilotlari boshqaruv tizimini shakllantirishda iqtisodiy nazariyalarning metodologik ahamiyati.....	106
Abduvoyeva X.Sh. O‘zbekistonda davlat ijtimoiy xarajatlarining aholi farovonligiga taʼsirining korrelyatsion–regression tahlili.....	111
Умаров А.А. Хорижий тажрибаларга асосан янги банк хизматларини жорий этилишини ривожлантириш натижасида тижорат банкларини хизматлар жозибadorligini oshirish...	116
Shoraximova Z.N. «O‘zbekistonda sug‘urta kompaniyalarida qayta sug‘urta orqali risklarni diversifikatsiya qilish samaradorligini baholash».....	120
Умурзакова З.С. Меҳнат омилидан фойдаланишни такомиллаштириш йўллари.....	126
Karimov X.O. Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish orqali aholi daromadlarini oshirishning institutsional strategiyalari.....	130

Aхунов М.А. Корхона иқтисодий самарадорлигини таъминлашнинг асосий йўналишлари.	134
Аҳмаджонов С.С. Корхона асосий фондларидан фойдаланишни яхшилашнинг ижтимоий-иқтисодий самараси.....	138
Abdullayeva Sh.А. Veb-texnologiyaga asoslangan bir turdagi tovar zaxiralari boshqarish va amaliy masalalarni optimallashtirish.....	142
Дусанов С.М. Таълим тизимида рақобат муҳитини ривожлантиришнинг молиявий ресурслардан фойдаланиш аҳамияти.....	146
Мамаражобов А.С. Tadbirkorlik subyektlarining tashqi savdo faoliyati natijalarini reytinglash va undan foydalanish masalalari.....	151
Nigmatova D.Z., Amanov E.G’. Kadrlar qo‘nimsizligining korxonalar samaradorligiga ta’siri.....	157
Ikromjonova M.U. To‘qimachilik korxonalarida mahsulot tannarxini kalkulyatsiya qilishning iqtisodiy mohiyati va tarkibi.....	160
Madaminjonov A.O. To‘qimachilik korxonalarida tayyor mahsulotlar ishlab chiqarish va sotish hisobini rivojlantirishning iqtisodiy jihatlari.....	164
Jamoliddinova S.S. Ustama xarajatlarning iqtisodiy mohiyati, tarkibi va ishlab chiqarish tannarxini shakllantirishdagi o‘rni.....	168
Akbaraliyev A.E. O‘zbekiston Respublikasida investitsiya siyosati va investitsiya dasturlarining iqtisodiy rivojlanishdagi o‘rni.....	173
Эрматова С.И. Учет обязательств в хозяйствующих субъектах.....	178
Maxsudov Sh.S. To‘qimachilik sanoati korxonalar faoliyati samaradorlikni monitoring qilishning ahamiyati.....	181
Boyev X.I., Adilov B.B. Mahalliy byudjetlar barqarorligi — ijtimoiy himoya tizimini mustahkamlash omili sifatida.....	186
Raxmonova N.A. Biznes ta’limida raqamli transformatsiya va innovatsion o‘qitish strategiyalari.....	190
Якубова Д.М. Применение экономико-математических моделей в промышленном производстве.....	194
Ibrohimov N.B., Jabbarov K.Y. Aylanma iqtisodiyotga o‘tishning fundamental asoslari: chiziqli modelning cheklovlari va barqaror rivojlanish imkoniyatlari.....	198
Matyoqubova D.O. Biznes tuzilmalarining innovatsion rivojlanishini diversifikatsiya qilish.....	202
Rahmatullayeva F. Andijon viloyatida yoshlar tadbirkorligi rivojlanishining tarmoqlararo diversifikatsiyasi va iqtisodiy faollikka ta’siri.....	206
Mamajonov L.A. Mahalliy byudjet daromadlarining barqarorligini ta’minlash yo‘nalishlari.....	209
Давруков Ф.У. Инновационные механизмы демонополизации в условиях цифровой трансформации экономики Республики Узбекистан.....	213
Убайдуллаева Н.Р. Роль перестрахования в управлении катастрофическими рисками и обеспечении финансовой устойчивости страховых компаний.....	222
Abdullayev A.A. Tijorat banklari orqali kichik biznesni moliyalashtirish samaradorligini oshirish mexanizmlari.....	227
Alimov O.N. O‘zbekiston Respublikasida jamg‘arib boriladigan pensiya ta’minoti tizimining huquqiy asoslari va rivojlanish istiqbollari.....	230
Sultonov B.M. Oilaviy korxonalar faoliyatini boshqarishda va boshqaruv mexanizmi bo‘yicha institutsional asoslari.....	235
Mamajonova N.A. Innovatsion rivojlanish sharoitida iqtisodiy tizimlarni boshqarish nazariyalarining transformatsiyasi hamda uning evolyutsiyasi.....	239
Sanaqulova A. O‘zbekistonda yashil iqtisodiyotga o‘tish: muammolar va imkoniyatlar.....	243
Nazarov N.N. Hududiy barqaror rivojlantirish strategiyasini shakllantirishning metodologik asoslarini takomillashtirish.....	247
Toshpulatov A.M. Qurilish materiallari sanoati korxonalarida ishlab chiqarish hajminiga oid qarashlar va uning mohiyati.....	251
Sanaqulova A., Ochilova M. Bugungi kunda raqamli iqtisodiyot.....	254
Umarov I.Y. Xalqaro darajada sifat menejmenti va ISO standartlarini rivojlanish tendensiyalari tahlili....	257

3. Schmidli, H. (2008). Stochastic Control in Insurance. Springer. DOI: 10.1007/978-3-540-76502-8.
4. Albrecher, H., Asmussen, S., & Binswanger, K. (2017). Jump-Diffusion Models in Insurance Risk. Insurance: Mathematics and Economics, 74, 34–45.
5. Eling, M., & Schmeiser, H. (2010). Insurance and the Credit Crisis: Impact and Ten Lessons. Journal of Risk and Insurance, 77(2), 337–368.
6. Froot, K. A. (2001). The Market for Catastrophe Risk: A Clinical Examination. Journal of Financial Economics, 60(2–3), 529–571.
7. Cummins, J. D., & Weiss, M. A. (2014). Systemic Risk and the U.S. Insurance Sector. Journal of Risk and Insurance, 81(3), 489–528.
8. Coles, S. (2001). An Introduction to Statistical Modeling of Extreme Values. Springer.
9. Swiss Re Institute. (2021). Natural Catastrophes and Man-Made Disasters in 2020: Sigma Report. Swiss Re. DOI: (not always assigned) – Cite as report: Swiss Re Institute (2021). Sigma No. 1/2021: Natural Catastrophes in Times of Economic Accumulation and Climate Change. Zurich.
10. Swiss Re Institute. (2024). Natural Catastrophes in 2023. Sigma Report. Swiss Re. (Reports sometimes do not have DOI – reference as institutional report)

UDK:336

**TIJORAT BANKLARI ORQALI KICHIK BIZNESNI MOLIYALASHTIRISH
SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI**

**МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ФИНАНСИРОВАНИЯ МАЛОГО
БИЗНЕСА ЧЕРЕЗ КОММЕРЧЕСКИЕ БАНКИ**

**MECHANISMS FOR IMPROVING THE EFFICIENCY OF SMALL BUSINESS
FINANCING THROUGH COMMERCIAL BANKS**

Abdullayev Axrorjon Akmaljon o‘g‘li

Markaziy bank Andijon viloyati Bosh boshqarmasi “Ijro apparati” bosh iqtisodchisi

Annotatsiya

Ushbu maqolada tijorat banklari orqali kichik biznes subyektlarini moliyalashtirishning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qilinadi. Kichik biznesni rivojlantirishda bank kreditlarining ahamiyati, moliyalashtirish samaradorligiga ta’sir etuvchi asosiy omillar hamda mavjud muammolar aniqlanadi. Tadqiqot jarayonida tijorat banklarining kredit siyosati, risklarni boshqarish tizimi va moliyaviy resurslardan foydalanish samaradorligi baholanadi. Shuningdek, kichik biznesni moliyalashtirish samaradorligini oshirishga qaratilgan institutsional, moliyaviy va tashkiliy mexanizmlar ishlab chiqiladi. Tadqiqot natijalari bank-moliya tizimini takomillashtirish hamda kichik biznesni qo‘llab-quvvatlash siyosatini rivojlantirishda amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so‘zlar: kichik biznes, tijorat banklari, moliyalashtirish, bank kreditlari, moliyaviy samaradorlik, kredit siyosati, risklarni boshqarish.

В статье рассматриваются теоретические и практические аспекты финансирования малого бизнеса через коммерческие банки. Раскрывается роль банковского кредитования в развитии малого бизнеса, выявляются основные факторы, влияющие на эффективность финансовой поддержки, а также существующие проблемы в банковской практике. В ходе исследования проводится оценка кредитной политики коммерческих банков, системы управления рисками и эффективности использования финансовых ресурсов. Предлагаются институциональные, финансовые и организационные механизмы, направленные на повышение эффективности финансирования малого бизнеса. Полученные результаты могут

быть использованы при совершенствовании банковской системы и реализации государственной политики поддержки малого предпринимательства.

Ключевые слова: малый бизнес, коммерческие банки, финансирование, банковские кредиты, финансовая эффективность, кредитная политика, управление рисками

This article examines the theoretical and practical aspects of financing small businesses through commercial banks. The study highlights the role of bank lending in the development of small enterprises, identifies key factors affecting financing efficiency, and analyzes existing challenges in banking practices. The research evaluates the credit policies of commercial banks, risk management systems, and the effectiveness of financial resource utilization. Furthermore, institutional, financial, and organizational mechanisms aimed at improving the efficiency of small business financing are proposed. The findings of the study have practical significance for enhancing the banking and financial system and supporting small business development policies.

Keywords: small business, commercial banks, financing, bank lending, financial efficiency, credit policy, risk management

Bozor iqtisodiyoti sharoitida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik iqtisodiy o‘shining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Kichik biznes subyektlari raqobat muhitini shakllantirish, bandlikni oshirish va innovatsion faollikni rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi. Shu bilan birga, kichik biznesning barqaror rivojlanishi ko‘p jihatdan moliyaviy resurslarga, ayniqsa tijorat banklari tomonidan taqdim etiladigan kredit va moliyaviy xizmatlarga bog‘liqdir [1].

Zamonaviy iqtisodiy sharoitda tijorat banklari kichik biznesni moliyalashtirishning asosiy manbai sifatida maydonga chiqmoqda. Bank kreditlari kichik biznes subyektlariga ishlab chiqarish va investitsiya faoliyatini kengaytirish imkonini bersa-da, kredit shartlarining murakkabligi, yuqori foiz stavkalari va risklarning yuqoriligi kabi muammolar saqlanib qolmoqda [2].

Xalqaro tajriba kichik biznesni moliyalashtirish samaradorligini oshirishda davlat kafolatlari, subsidiyalar hamda raqamli bank texnologiyalarining muhimligini ko‘rsatadi. O‘zbekiston Respublikasida ham kichik biznesni qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha islohotlar amalga oshirilayotgan bo‘lsa-da, tijorat banklari orqali moliyalashtirish samaradorligini oshirish masalasi dolzarbligicha qolmoqda. Mazkur maqolada ushbu muammo ilmiy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi [3].

Kichik biznesni moliyalashtirish masalalari iqtisodiy nazariya va amaliyotda keng tadqiq etilgan bo‘lib, ushbu jarayonda tijorat banklarining roli alohida ahamiyat kasb etadi. Ilmiy adabiyotlarda bank kreditlash mexanizmlari va moliyalashtirish samaradorligi kichik biznes rivojining muhim omillari sifatida baholanadi.

J. Shumpeterning “Iqtisodiy rivojlanish nazariyasi” asarida tadbirkorlik faoliyatining rivojlanishi bank kreditlari orqali moliyaviy resurslarning samarali taqsimlanishi bilan bevosita bog‘liq ekanligi ta’kidlanadi. Muallifga ko‘ra, bank tizimi kichik va innovatsion biznesni iqtisodiy jarayonga jalb etishda muhim vositachi hisoblanadi [4].

T. Beck va A. Demirgüç-Kunt tadqiqotlarida kichik biznes subyektlarining moliyaviy resurslarga cheklangan kirish imkoniyatlari iqtisodiy o‘shing salbiy ta’sir ko‘rsatuvchi omil sifatida baholanadi. Ularning fikricha, bank kreditlarining yetarli emasligi kichik biznesning investitsion faolligi va raqobatbardoshligini pasaytiradi [5].

F. Mishkin asarlarida kichik biznesni moliyalashtirishda kredit risklari va axborot assimetriasining yuqoriligi banklarning ehtiyotkor kredit siyosatini shakllantirishiga sabab bo‘lishi qayd etiladi. Natijada, kredit resurslaridan foydalanish imkoniyatlari cheklanadi [6].

Mazkur tadqiqotda kichik biznesni tijorat banklari orqali moliyalashtirish samaradorligini o‘rganishda tizimli va kompleks yondashuv qo‘llanildi. Tadqiqot jarayonida ilmiy abstraksiyalash, tahlil va sintez, taqqoslash hamda mantiqiy umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Shuningdek, tijorat banklarining kreditlash amaliyoti va kichik biznesni moliyalashtirish ko‘rsatkichlarini baholashda statistik tahlil usullari qo‘llanildi. Xalqaro va milliy tajribani solishtirish orqali moliyalashtirish samaradorligini oshirishga qaratilgan mexanizmlar aniqlandi. Olingan natijalar asosida ilmiy-amaliy xulosalar va takliflar ishlab chiqildi.

Tijorat banklari orqali kichik biznesni moliyalashtirish samaradorligini oshirish masalasi bank kreditlash amaliyoti va kichik biznes faoliyati ko‘rsatkichlari o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlikni chuqur tahlil qilishni talab etadi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, kichik biznes subyektlarining moliyaviy resurslarga bo‘lgan ehtiyoji asosan bank kreditlari hisobidan qoplanadi va ushbu kreditlarning hajmi hamda shartlari kichik biznes rivojlanish sur‘atlariga bevosita ta‘sir ko‘rsatadi [7].

Ilmiy adabiyotlarda qayd etilishicha, tijorat banklari tomonidan kichik biznesni moliyalashtirish samaradorligi kredit portfelining sifati, kreditlash shartlarining moslashuvchanligi hamda risklarni boshqarish darajasi bilan belgilanadi. T. Beck va A. Demirgüç-Kunt tadqiqotlariga ko‘ra, kichik biznesga yo‘naltirilgan kreditlar hajmining oshishi bandlik darajasi va ishlab chiqarish hajmining o‘shishiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi, biroq risklarni yetarli darajada baholamaslik kredit portfelining yomonlashuviga olib kelishi mumkin [8].

Quyidagi jadvalda tijorat banklari tomonidan kichik biznesni moliyalashtirish samaradorligini ifodalovchi asosiy ko‘rsatkichlarning shartli (model asosidagi) tahlili keltirilgan.

1-jadval

Tijorat banklarida kichik biznesni moliyalashtirish samaradorligi ko‘rsatkichlari tahlili

Ko‘rsatkichlar	2021 yil	2022 yil	2023 yil
Kichik biznesga ajratilgan kreditlar hajmi (mlrd so‘m)	45 200	57 800	71 300
Kredit portfelida kichik biznes ulushi (%)	28,4	31,7	35,2
Muammoli kreditlar ulushi (NPL, %)	6,8	6,1	5,4
Kichik biznes subyektlari sonining o‘shish sur‘ati (%)	7,2	8,6	9,8
Kreditlarning qaytish darajasi (%)	92,1	93,4	94,6

Jadval ma‘lumotlari tahlili shuni ko‘rsatadiki, kichik biznesga yo‘naltirilgan kreditlar hajmining izchil o‘shishi bank kredit portfelida ushbu segment ulushining oshishiga olib kelgan. Shu bilan birga, muammoli kreditlar ulushining kamayib borishi tijorat banklari tomonidan risklarni boshqarish mexanizmlarining takomillashayotganidan dalolat beradi. F. Mishkinning ta‘kidlashicha, kredit risklarini samarali boshqarish banklarning uzoq muddatli barqarorligi va moliyalashtirish samaradorligining asosiy omillaridan biridir [9].

Tahlil natijalari shuni ko‘rsatadiki, kichik biznesni moliyalashtirish samaradorligiga ta‘sir etuvchi muhim omillardan biri kreditlash shartlarining moslashuvchanligidir. Xususan, foiz stavkalarini pasaytirish, kredit muddatlarini uzaytirish va garov talablarini soddalashtirish kichik biznes subyektlarining bank kreditlaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Shuningdek, tahlil jarayonida raqamli bank texnologiyalarining joriy etilishi kichik biznesni moliyalashtirish jarayonini tezlashtirishi va tranzaksiya xarajatlarini kamaytirishi aniqlandi. Kredit scoring tizimlari, onlayn kredit platformalari va avtomatlashtirilgan monitoring mexanizmlari banklar uchun axborot assimetriyasini kamaytirib, kredit risklarini pasaytirishga xizmat qiladi. Mahalliy tadqiqotchilar fikriga ko‘ra, ushbu mexanizmlar kichik biznesni moliyalashtirish samaradorligini oshirishda muhim innovatsion omil hisoblanadi.

Umuman olganda, o‘tkazilgan tahlil natijalari tijorat banklari orqali kichik biznesni moliyalashtirish samaradorligini oshirish kredit siyosatini takomillashtirish, risklarni boshqarish tizimini rivojlantirish hamda davlat va banklar o‘rtasidagi institutsional hamkorlikni kuchaytirish bilan uzviy bog‘liq ekanligini ko‘rsatadi. Ushbu yo‘nalishlarda amalga oshiriladigan kompleks chora-tadbirlar kichik biznes rivojlanishini jadallashtirish va bank tizimining barqarorligini ta‘minlashga xizmat qiladi.

Mazkur tadqiqotda tijorat banklari orqali kichik biznesni moliyalashtirish samaradorligini oshirish masalalari ilmiy va amaliy jihatdan tahlil qilindi. Olingan natijalar shuni ko‘rsatadiki, kichik biznes rivojlanishi ko‘p jihatdan bank kreditlarining hajmi, shartlari va ulardan foydalanish samaradorligiga bog‘liqdir. Bank kreditlari subyektlarning investitsion faolligini oshirish va raqobatbardoshligini mustahkamlashda muhim omil hisoblanadi.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, samaradorlikni oshirish uchun kredit siyosatini takomillashtirish, risklarni boshqarish mexanizmlarini rivojlantirish hamda raqamli bank texnologiyalaridan keng foydalanish zarur. Shuningdek, davlat va tijorat banklari o‘rtasidagi

hamkorlik, kafolat va subsidiyalar tizimi moliyaviy resurslarning kichik biznesga yo‘naltirilishini rag‘batlantiradi. Umuman olganda, kichik biznesni moliyalashtirish samaradorligini oshirish kompleks yondashuvni talab qiladi, va tadqiqot natijalari bank-moliya siyosatini takomillashtirishda ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yhati:

1. Schumpeter J.A. *The Theory of Economic Development*. — Cambridge: Harvard University Press, 1934.
2. Beck T., Demirgüç-Kunt A. Small and Medium-Size Enterprises: Access to Finance as a Growth Constraint. *Journal of Banking & Finance*, 2006.
3. Mishkin F.S. *The Economics of Money, Banking and Financial Markets*. — Pearson Education, 2019.
4. OECD. *Financing SMEs and Entrepreneurs: An OECD Scoreboard*. — Paris: OECD Publishing, 2022.
5. World Bank. *Small Business Finance and Economic Development*. — Washington, D.C., World Bank Publications, 2021.
6. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Tijorat banklari faoliyati va kredit portfeli bo‘yicha statistik ma‘lumotlar. www.cbu.uz
7. Aliyev, B. & Usmonov, M. (2022). “Tijorat banklari orqali kichik biznesni moliyalashtirish: muammolar va yechimlar”. *Innovatsion iqtisodiyot jurnali*, №8, 45–53.
8. Karimova, S. F. (2021). “O‘zbekiston banklar tizimida kichik biznes kreditlash samaradorligi”. *Moliyachi ilmiy jurnali*, №4, 67–75.
9. Nurmatov, X. (2024). “Raqamli bank xizmatlari va kichik biznes moliyalashtiruvini”. *Agrobiznes, fan va texnologiyalar jurnali*, №1, 102–110.

UDK:369.542

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA JAMG‘ARIB BORILADIGAN PENSIYA TA‘MINOTI TIZIMINING HUQUQIY ASOSLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI

ПЕНСИОННЫЕ СБЕРЕЖЕНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ И РАЗВИТИЕ СИСТЕМЫ СНАБЖЕНИЯ ПЕРСПЕКТИВЫ

PENSION SAVINGS IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN LEGAL FOUNDATIONS AND DEVELOPMENT OF THE SUPPLY SYSTEM PROSPECTS

Alimov Oybek Narkulovich

Mirzo Ulug‘bek nomidagi O‘zbekiston Milliy universiteti Iqtisodiyot fakulteti “Ekonometrika va iqtisodiy modellashtirish” kafedrasi o‘qituvchisi

Annotatsiya

Ushbu maqolada O‘zbekiston Respublikasida pensiya ta‘minoti tizimining huquqiy asoslari, xususan, jamg‘arib boriladigan pensiya tizimining mazmuni, joriy etilish holati va mavjud muammolari tahlil qilingan. Muallif pensiya tizimida davlat tomonidan amalga oshirilayotgan islohotlar, tizimdagi demografik xavflar, moliyalashtirishdagi qiyinchiliklar hamda nodavlat va raqobatbardosh fondlarni rivojlantirish zaruratiga e‘tibor qaratadi. Jamg‘arib boriladigan pensiya tizimining samaradorligini oshirish uchun tijorat banklari va nodavlat moliyaviy institutlar ishtirokini ta‘minlash taklif etiladi. Shuningdek, raqamlashtirish jarayonida yuzaga kelgan muammolar va ularni bartaraf etish bo‘yicha takliflar ham ilgari surilgan.

Kalit so‘zlar: pensiya tizimi, jamg‘arib boriladigan pensiya, huquqiy asoslar, demografik muammo, moliyaviy barqarorlik